

Кримінальний процес

УДК 343.1

Беспалько Інна Леонідівна

кандидатка юридичних наук,

асистентка кафедри кримінального процесу

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Беспалько Инна Леонидовна

кандидатка юридических наук,

ассистентка кафедры уголовного процесса

Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого

Bezpalko Inna

PhD, Assistant of the Department of Criminal Procedure

Yaroslav Mudryi National Law University

Корнієнко Ангеліна Юріївна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Корниенко Ангелина Юрьевна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Korniienko Anhelina

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Мітько Михайло Васильович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Митько Михаил Васильевич

студент

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Mitko Mykhailo

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

**ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В
РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ: ПІДСТАВИ, ПОРЯДОК,
ОСОБЛИВОСТІ
ПРОВЕДЕНИЕ ОТДЕЛЬНЫХ СЛЕДСТВЕННЫХ (РОЗЫСКНЫХ)
ДЕЙСТВИЙ В РЕЖИМЕ ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИИ: ОСНОВАНИЯ,
ПОРЯДОК, ОСОБЕННОСТИ
CONDUCTING CERTAIN INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS IN
VIDEO CONFERENCE MODES: GROUNDS, ORDER, FEATURES**

Анотація. Ситуація у світі постійно змінюється: виникають небезпечні хвороби, як-от, COVID-19, розвиваються цифрові технології, суспільство стає більш відкритим для використання технічних засобів майже у будь-якій сфері свого існування, наприклад, у сфері права. Від так, зокрема, кримінальний процес, а саме процес збирання доказів за період від набрання чинності Кримінального процесуального кодексу України 2012 року зазнав значних прогресивних змін у частині використання технічних засобів відеозв'язку під час досудового розслідування щодо проведення слідчих (розшукових) дій, негласних (слідчих) розшукових дій, судового розгляду.

Відповідні зміни у кримінальному процесі є загалом позитивним явищем, але потребують належної правової регламентації, адже існує кримінальна процесуальна форма, у разі виходу за межі якої відповідні докази визнаються недопустимими. Зокрема, необхідним елементом при проведенні допиту, впізнання особи та речей в режимі відеоконференції є необхідність уповноважених органів визначити наявності достатніх підстав для таких дій, здійснити організаційно-технічну підготовку та

інформаційне забезпечення таких процесів. Під час проведення таких дій висувається велика кількість процесуальних вимог до осіб, які проводять зазначені дії, що додатково ускладнюється дистанційним режимом. Додаткового із врахуванням досвіду іноземних країн доволі скоро може постати питання про можливість проведення й інших слідчих дій в режимі відеоконференції, що зумовлює необхідність приведення процесуального законодавства у відповідність до таких нововведень.

Окремим моментом є міжнародне співробітництво та проведення слідчих (розшукових) дій у різних країнах. Для реалізації зазначеної мети між країнами встановлюються правові домовленості, якими регулюються такі процеси. Однак треба зауважити, що використовується законодавство обох країн, що забезпечує дотримання кримінальної процесуальної форми.

Ключові слова: *дистанційне досудове розслідування, кримінальна процесуальна форма, відеоконференція.*

Анотація. *Ситуація в мире постоянно меняется: возникают опасные болезни, например, COVID-19, развиваются цифровые технологии, общество становится более открытым для использования технических средств почти в любой сфере своего существования, например, в сфере права. Так, в частности, уголовный процесс, а именно процесс сбора доказательств за период от вступления в силу Уголовного процессуального кодекса Украины 2012 года претерпел значительных прогрессивных изменений в части использования технических средств видеосвязи во время досудебного расследования относительно проведения следственных (розыскных) действий, негласных (следственных) розыскных действий, судебного разбирательства.*

Соответствующие изменения в уголовном процессе являются положительным явлением, но требуют надлежащей правовой регламентации, ведь существует уголовная процессуальная форма, в

случае выхода за пределы которой соответствующие доказательства признаются недопустимыми. В частности, необходимым элементом при проведении допроса, опознания личности и вещей в режиме видеоконференции является необходимость уполномоченных органов определить наличие достаточных оснований для таких действий, осуществить организационно-техническую подготовку и информационное обеспечение таких процессов. При проведении таких действий предъявляется большое количество процессуальных требований к лицам, совершающим указанные действия, что дополнительно усложняется дистанционным режимом. Дополнительно с учетом опыта иностранных стран довольно скоро может возникнуть вопрос о возможности проведения и других следственных действий в режиме видеоконференции, что подразумевает необходимость приведения процессуального законодательства в соответствие к таким нововведениям.

Отдельным моментом является международное сотрудничество и проведение следственных (розыскных) действий в разных странах. Для реализации указанных целей между странами устанавливаются правовые договоренности, которыми регулируются такие процессы. Однако следует отметить, что используется законодательство обеих стран, обеспечивающее соблюдение уголовной процессуальной формы.

Ключевые слова: *дистанционное досудебное расследование, уголовная процессуальная форма, видеоконференция.*

Summary. *The situation in the world is constantly changing: dangerous diseases such as COVID-19 are emerging, digital technologies are developing, and society is becoming more open to the use of technical means in almost any area of its existence, such as law. Thus, in particular, the criminal process, namely the process of gathering evidence for the period since the entry into force of the Criminal Procedure Code of Ukraine in 2012 has undergone*

significant progressive changes in the use of technical means of video communication during the pre-trial investigation of investigative (search) actions, court proceedings.

Relevant changes in the criminal process are generally a positive phenomenon, but require proper legal regulation, as there is a criminal procedural form, in the case of which the relevant evidence is considered inadmissible. In particular, a necessary element in the interrogation, identification of persons and things by videoconference is the need for authorized bodies to determine the existence of sufficient grounds for such actions, to implement organizational, technical and informational support of such processes. During such actions, a large number of procedural requirements are made to the persons who carry out these actions, which is further complicated by the remote mode. In addition to the experience of foreign countries, the question of the possibility of conducting other investigative actions by videoconference may soon arise, which necessitates the need to bring procedural legislation in line with such innovations.

A separate point is international cooperation and conducting investigative (search) actions in different countries. To achieve this goal, legal agreements are established between the countries, which regulate such processes. However, the legislation of both countries is used, which ensures compliance with the criminal procedure.

Key words: *remote pre-trial investigation, criminal procedural form, videoconference.*

Постановка проблеми. Кримінальне процесуальне законодавство України дозволяє використовувати інформаційні технології як під час здійснення досудового розслідування, так і під час судового засідання. Проте такі процесуальні дії в дистанційному форматі не можуть вчинятися кожного разу, бо іноді відповідні органи неналежним чином досліджують підстави для використання відеоконференції для допиту, але така практика

шкодить досягненню завданню кримінального провадження, а тому необхідним є визначення підстав, порядку та особливостей такого формату здійснення розслідування та накреслення подальших шляхів розвитку процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання проведення дистанційного досудового розслідування в Україні досліджувалося такими вченими, як Черняк Н.В. [2], Книженко С.О. [7], Малюк А. А. [11], Марченко А.Б., Гаркуша А.Г. та ін. Оскільки дана проблема наразі є досить розповсюдженою, то її подальше наукове дослідження вважається доцільним.

Метою статті є аналіз нормативно-правових актів України та міжнародно-правових актів, учасником яких є Україна щодо проведення дистанційного досудового розслідування за допомогою мережі Інтернет у режимі відеоконференції; визначення підстав та процесуальних особливостей проведення таких дій та шляхи розвитку процесуального законодавства України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження застосування технічних засобів відеоконференції зумовлено взяттям Україною на себе міжнародно-правових зобов'язань після ратифікації Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 8 листопада 2001 року, де у статті 9 передбачена міжнародна правова допомога у проведенні слідчих дій.

Чинним законодавством передбачена можливість проведення дистанційного досудового розслідування лише стосовно деяких слідчих дій, а саме допиту та впізнання особи та речей. Для подальшого аналізу проведення таких процесуальних дій необхідним є надання визначення такому формату через основні його ознаки та особливості. На підставі аналізу законодавства можна визначити застосування відеоконференції в межах досудового розслідування як особливу процедуру проведення слідчих дій із застосуванням телекомунікаційних технологій інтерактивної

взаємодії двох або більше віддалених учасників судового провадження з можливістю обміну аудіо- та відеоінформацією у реальному масштабі часу з урахуванням керуючих даних [1, ст. 232; 4, п.2.1].

В рамках проведення зазначених слідчих дій в режимі відеоконференції із врахуванням особливості процедури, передбаченої статтею 232 КПК України необхідно виділити підстави, після встановлення яких можливим є їхнє проведення. Загалом виділяють фактичні, юридичні та організаційно-технічні підстави проведення зазначених слідчих дій.

У ч.1 статті 232 КПК України передбачено перелік фактичних підстав, до яких відносяться випадки неможливості безпосередньої участі певних осіб у досудовому провадженні за станом здоров'я або з інших поважних причин; необхідності забезпечення безпеки осіб; проведення допиту малолітнього або неповнолітнього свідка, потерпілого; необхідності вжиття таких заходів для забезпечення оперативності досудового розслідування; наявності інших підстав, визначених слідчим, прокурором, слідчим суддею достатніми. У науці та практиці зазначається, що наявність навіть однієї з вищезазначених фактичних підстав є достатньою для застосування статті 232 КПК України [2, с. 200].

Характеризуючи ці фактичні обставини можна сказати, що зазначені факти мають бути підтверджені відповідними доказами, серед яких довідки про стан здоров'я, відомості про небезпеку життю осіб, які беруть участь у проведенні таких дій, відомості про моральний стан неповнолітнього, тощо. Зазначені данні допомагають слідчому, прокурору, слідчому судді у разі проведення допиту особи під час досудового розслідування в судовому засіданні, де фактичними підставами є виняткові випадки, пов'язані з необхідністю отримання показань свідка чи потерпілого під час досудового розслідування, якщо через існування небезпеки для життя і здоров'я свідка чи потерпілого, їх тяжкої хвороби, наявності інших обставин, що можуть унеможливити їх допит в суді або

вплинути на повноту чи достовірність показань, прийняти законне та обґрунтоване, а головне - забезпечити права та свободи особи [1, ст. 225].

Щодо юридичних підстав, то відповідно допит, впізнання особи та речей не потребують винесення якогось окремого процесуального рішення, відповідно до ч.2 статті 232 КПК України такі дії можуть бути проведені слідчим чи прокурором без винесення окремої постанови. Але існують деякі винятки, коли винесення процесуального рішення суб'єктом є необхідним. Якщо сторона кримінального провадження чи потерпілий заперечує проти здійснення дистанційного досудового розслідування, слідчий, прокурор, слідчий суддя може прийняти рішення про його здійснення лише вмотивованою постановою (ухвалою), обґрунтувавши в ній прийняте рішення. Рішення про здійснення дистанційного досудового розслідування, в якому дистанційно перебуватиме підозрюваний, не може бути прийняте, якщо він проти цього заперечує. Окремо варто зазначити юридичні підстави допиту свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні за ст. 225 КПК України, коли лише слідчий суддя з власної ініціативи або за клопотанням сторони кримінального провадження чи інших учасників кримінального провадження постановляє відповідну ухвалу [3, с. 286].

Наступним блоком підстав для зазначених слідчих дій в режимі відеоконференції є організаційно-технічні можливості відповідного суб'єкта для забезпечення проведення відеоконференції. Це пов'язано з наявністю техніки для проведення зазначених дій: ноутбуків, екранів, звукових приладів, відеокамер, підключення до мережі Інтернет, тощо. Відповідні органи мають бути забезпечені усім необхідним для проведення слідчих дій. Але у разі відсутності достатніх ресурсів слідчий, прокурор має зважати на можливість проведення таких дій та зробити необхідні кроки для створення належних умов для дотримання вимог КПК України [7, с. 123].

До особливостей проведення допиту та впізнання в режимі відеоконференції відносять такі: учасники допиту, впізнання в режимі відеоконференції знаходяться у географічно віддалених один від одного місцях; проведення допиту, впізнання в режимі відеоконференції напряду залежить від справності технічних засобів та швидкості передання інформації; обов'язковість залучення спеціаліста для проведення відеоконференції; дотримання вимог КПК України не лише щодо проведення відеоконференції, а й загальних вимог щодо проведення допиту, впізнання осіб чи речей [5, с. 30].

Варто зазначити, що проведення таких слідчих дій відбувається за правилами для проведення допиту та впізнання, передбачених статтями 225-227, 228 та 229 КПК України із врахуванням особливостей, передбачених статтею 232 КПК України, а отже в першу чергу для законності проведення зазначених дій мають бути дотримані загальні правила проведення відповідних слідчих дій у режимі відеоконференції.

Щодо учасників зазначених слідчих дій, то брати участь у допиті та пред'явленні особи та речей для впізнання мають право передбачені законом особи, а саме: слідчий, прокурор, у разі необхідності перекладач, експерт, обов'язково спеціаліст для технічної фіксації відеоконференції за ч.9 ст. 232 КПК України, захисник, законний представник, педагог, психолог, лікар та інші. Окремим аспектом є визначення місцезнаходження таких осіб під час допиту та впізнання. Зазначається, що спеціалісти, перекладачі, експерти зазвичай перебувають в одному приміщенні з слідчим, прокурором [7, с. 33]. Згідно з ч.7 ст. 223 КПК для допиту взагалі та пред'явлення особи, речей для впізнання, зокрема, не є обов'язковим запрошення двох понятих, адже може здійснюватися безперервний відеозапис ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії, що виключає обов'язковість запрошення зазначених осіб.

Особливості застосування відеоконференції залежать від місцезнаходження особи, яка братиме участь у проведенні слідчої

(розшукової) дії. Щодо особи, яка знаходиться на території, що перебуває під юрисдикцією органу досудового розслідування, або на території міста, в якому він розташований, то службова особа цього органу на підставі постанови слідчого чи прокурора про доручення на проведення слідчої (розшукової) дії у режимі відеоконференції зобов'язана в найкоротший строк організувати її виконання, викликати для проведення слідчої (розшукової) дії її учасників, вручити особі, яка бере участь у відеоконференції та знаходиться в іншому приміщенні, пам'ятку про процесуальні права, перевірити її документи та перебувати поряд з нею до закінчення слідчої (розшукової) дії. Якщо ж особа, яка братиме участь у дистанційному досудовому розслідуванні, знаходиться у приміщенні, розташованому поза територією, яка перебуває під юрисдикцією органу досудового розслідування, або поза територією міста, в якому він розташований, слідчий, прокурор своєю постановою доручає в межах компетенції органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за дотриманням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, на території юрисдикції якого перебуває така особа, організацію проведення відеоконференції. Копія постанови про здійснення дистанційного досудового розслідування може бути надіслана електронною поштою, факсимільним або іншим засобом зв'язку. Щодо особи, яка утримується в установі попереднього ув'язнення або установі виконання покарань, то такі дії здійснюються службовою особою такої установи. На всі ці випадки передбачено необхідність забезпечення прав особи, яка бере участь у слідчій дії [1, ст. 232].

Слідчі (розшукові) дії в такому форматі також можуть проведені за ініціативою слідчого судді, коли відповідні дії виконує судовий розпорядник або секретар судового засідання цього суду. Якщо особа, яка братиме участь у судовому провадженні дистанційно, знаходиться у приміщенні, розташованому поза територією юрисдикції суду та поза територією міста, в якому розташований суд, суд своєю ухвалою може

доручити суду, на території юрисдикції якого перебуває така особа, здійснити дії, передбачені ч.4 ст. 336 КПК України [1, ч.7 ст. 232, ч. 4, 5 ст. 336].

Процедура проведення допиту, впізнання особи та речей в режимі відеоконференції, як вже було зазначено, є загальною відповідно до КПК України. Тут варто зазначити про технічні особливості провадження зазначених дій. Зокрема, це стосується фіксування за допомогою технічних засобів відеозапису ходу та результатів слідчої (розшукової) дії, проведеної у режимі відеоконференції. Зазначені дії повністю записуються та наприкінці надаються сторонам для забезпечення права особи на ознайомлення з протоколом, записом слідчої дії. Також особа, стосовно якої забезпечується захист, може бути допитана в режимі відеоконференції з такими змінами зовнішності і голосу, за яких її неможливо було б упізнати. Це потребує додаткових ресурсів та необхідності захисту особи від викриття. Відповідно до абз. 3 ч.11 ст. 232 КПК України прокурор або слідчий мають встановити особу, яка допитується, її захисника та його повноваження. Найчастіше це відбувається шляхом надіслання копії паспорту слідчого, прокурору, його показ на камеру та зачитування даних, те саме й із захисником, тому відповідні суб'єкти мають перед тим, як проводити відповідну слідчу дію таким чином визначити, чи саме таку особу необхідно допитати, пред'явити для впізнання [6, с. 238].

Окремим та не менш важливим елементом здійснення дистанційного досудового розслідування відповідно до ч.3 ст. 232 КПК України є необхідність забезпечення належної якості зображення та звуку, а також інформаційної безпеки та безпеки особи відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві». Використання мережі Інтернет тягне за собою певні ризики щодо витоку персональних даних, внесення змін у потік інформації третіми особами та розголошення таємниці досудового розслідування. Шульга Н.В. зазначила, що вибір програми, яка буде

використовуватися для таких слідчих дій є першим та одним із головних питань, які мають бути вирішені уповноваженими особами. Так, у разі використання загальнодоступних програм, як-то, Zoom, Skype виникає ризик зовнішнього втручання, адже наразі через розповсюджене використання будь-де таких програм виріс відсоток хакерських нападів на такі програми, а саме тому необхідним є використання спеціалізованого програмного забезпечення, що може використовуватися для проведення дистанційного розслідування та яке захищено від зовнішнього впливу (наприклад, при вході має запитуватися КЕП). Інше питання, яке має бути вирішено- це канал зв'язку, який використовується для такого досудового розслідування. Науковці та слідчі сходяться на думці, що відповідні органи мають бути забезпечені спеціально виділеною лінією в мережі Інтернет [10, с. 80].

Доречно буде додати, що існують відповідні міжнародні стандарти, зокрема, на рівні ЄС, які висуваються до процесу дистанційного відеозв'язку, зокрема, під час проведення слідчих дій. Від так, передбачені наступні принципи-вимоги:

1) принцип обґрунтованості доступу, під яким розуміється те, що користувач зобов'язаний мати достатню «форму допуску» для отримання доступу до таких каналів зв'язку;

2) принцип достатньої глибини контролю доступу, за яким мають бути передбачені відповідні механізми контролю доступу до всіх видів інформації, яка захищена в системі;

3) принцип розмежування потоків інформації, за яким необхідним є відмежування охоронюваної інформації від даних із відкритим доступом;

4) принцип чистоти повторно використовуваних ресурсів, який полягає в очищенні ресурсів системи, які займалися попереднім користувачем;

5) принцип персональної відповідальності, коли кожна особа-користувач має відповідати за незаконні дії з інформацією, яка обмежена;

б) принцип цілісності засобів захисту, відповідно до чого засоби захисту мають бути відокремлені від загального потоку даних та об'єднані загальним інтерфейсом [11, с. 35-36].

Не варто також забувати про суб'єктивний чинник, коли особа, яка є учасником слідчої дії та знаходиться окремо може вчиняти дії, які не пов'язані з впливом на програму, але спрямовані на розголошення таємниці досудового розслідування (запис розмови на мобільний телефон, тощо). Тому слідчий має звертати на це увагу та попереджати про кримінальну відповідальність за відповідні дії.

На підставі вищезазначеного можна дійти висновку, що хоч у чинному КПК України не передбачено визначення поняття «інформаційна безпека», але вона є необхідною умовою для проведення слідчої дії за ст.232 КПК України. Саме така умова забезпечує захист учасників процесуальної дії від незаконного впливу, посягань на життя, здоров'я та майно.

Слідчі (розшукові) дії в режимі відеоконференції можуть бути проведені в рамках міжнародної правової допомоги згідно з главою 43 розділу 9 КПК України, чинними міжнародно-правовими договорами. Відповідно до статей 545, 548 КПК України уповноважені центральні органи України, а саме Офіс Генерального прокурора та Міністерство юстиції України звертаються із запитом та розглядають відповідні запити іноземних компетентних органів та судів іноземних держав. Відповідно до Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 8 листопада 2001 р. запитувана сторона погоджується забезпечити проведення допиту за умови, що застосування відеоконференції не суперечить основним принципам її законодавства й вона має для цього відповідні технічні засоби або, у випадку їх відсутності, такі засоби надаються за взаємною згодою запитуючої стороною. Тому у разі погодження такого запиту на запитувану сторону покладається обов'язок здійснювати організацію

допиту; повідомляти про день, час та місце його проведення; здійснювати виклик особи відповідно до норм національного законодавства й мати право застосовувати санкції за ухилення від явки та за давання неправдивих показань; встановлювати особу допитуваного; роз'яснювати їй права й обов'язки, а також порядок проведення допиту; здійснювати відеозапис ходу та результатів допиту; скласти й надсилати протокол до уповноваженого органу запитуючої держави. Також може бути забезпечено участь перекладача [9, ч. 6 ст. 9].

Водночас, допит особи або впізнання особи та речей в порядку міжнародного співробітництва має такі особливості. Процес виклику особи регулюється законодавством іноземної держави. Тому, якщо він ухиляється від давання показань чи дає завідомо неправдиві показання, то його має бути притягнуто до відповідальності за законодавством відповідної держави. Наступною особливістю є той факт, що до запиту про допит чи впізнання особи або речей особи додається належним чином засвідчений витяг з викладенням повного тексту відповідних норм законодавчого акту запитуючої сторони щодо порядку проведення допиту, відомості про осіб, яких потрібно допитати, конкретні питання, роз'яснення особі її процесуальних прав та обов'язків. Така особа може скористатися правом відмовитися давати показання, яке їй надане законодавством запитуваної або запитуючої сторони. За підсумком проведених слідчих дій складається протокол, після чого сканується й передається електронною поштою, факсимільним або іншим зв'язком запитуючій стороні [8, с.79; 9, п. е ч. 5 ст. 9; 1, п. 6 ч. 1. ст. 56].

У зв'язку з розвитком інформаційних технологій, поширенням покриття мережі Інтернет та загалом цифровізацією державних процесів кримінальне провадження як в практичному аспекті, так і в аспекті нормативного його забезпечення все більше набуває ознак змішаного формату, коли можливим є проведення дистанційного досудового розслідування, зокрема, слідчих (розшукових) дій та судового засідання.

Варто зауважити, що Україна є учасником глобалізаційних процесів, а тому, враховуючи позитивний досвід іноземних держав, можна допускати можливість розширення переліку процесуальних дій, які можуть бути проведені дистанційно за допомогою мережі Інтернет. До прикладу, у Німеччині існує можливість проведення online-обшук, що передбачено Федеральним Законом «Про боротьбу з тероризмом». Із особливостей є те, що таке слідча дія не передбачена німецьким кримінальним процесуальним кодексом та здійснюється лише на підставі зазначеного вище Закону та належить до компетенції лише федеральних органів поліції. Із врахуванням досвіду Австрії можливим є проведення огляду місця події в режимі відеоконференції [12].

Щодо можливості впровадження таких нововведень в Україні можна сказати, хоча наразі така можливість не передбачена, є встановленими процесуальні вимоги, які можуть бути виконані лише при безпосередньому їхньому проведенні, зокрема, вилучення доказів, але, на нашу думку, проведення обшуку, огляду місцевості, речей та предметів є можливим в Україні в майбутньому після приведення нормативно-правової бази у відповідність до такого формату щодо виконання вимог щодо сприйняття понятими подій, вилучення доказів, фіксування результатів, участі захисників та забезпечення права на захист в дистанційному форматі. Це дозволить більш оперативно залучати учасників до проведення таких дій, але водночас зумовлено великою кількістю процесуальних, організаційно-технічних питань, які мають бути вирішені для впровадження таких ініціатив.

Висновки та перспективи досліджень у даному напрямку. Проведення допиту особи, впізнання особи та речей в режимі відеоконференції загалом є позитивним явищем, яке характеризується забезпечення більш оперативного дотримання строків кримінального провадження, але водночас варто зазначити, що такі явища не мають ставати звичайною ситуацією, а розглядатися як виняткові випадки,

пов'язані з оперативним здійсненням слідчої дії для запобігання порушенням прав людини. Проведення зазначених слідчих дій в режимі відеоконференції потребує більш детального аналізу фактичних підстав для проведення, адже за національним законодавством цей перелік є відкритим, а тому слідчому, прокурору, слідчому судді необхідно зважати на доказову базу для визнання таких підстав винятковими. Також необхідним та дуже важливим елементом є технічна організація зазначених процесів та забезпечення прав та свобод людини під час проведення цих дій, зокрема, технічне забезпечення анонімності особистості особи, якість відео та аудіо, тощо.

У процесі організації та проведення зазначених слідчих дій у режимі відеоконференції відповідні суб'єкти мають зважати на дотримання загальної процедури проведення допиту та впізнання із врахуванням особливостей, які були описані вище. Лише у цьому випадку видається можливим дотримання кримінально процесуальної форми та визнання судом доказів, отриманих внаслідок таких дій допустимими. Щодо захисту інформації та розширення переліку слідчих (розшукових) дій, які можуть бути проведені в режимі відеоконференції, то такі питання мають піддаватися ґрунтовному науково-практичному дослідженню, має бути проведена відповідна нормотворча робота та перейнято позитивний іноземний досвід, створено організаційно-технічні умови відповідним органам для здійснення таких дій. У сукупності такими діями може бути досягнуто позитивний результат, що забезпечить якісніше виконання завдання кримінального провадження в частині забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Водночас, має звертатися увага на забезпечення процесуальних прав учасників таких дій, конституційних положень та правил допустимості доказів, аби результати таких слідчих дій могли бути використані в суді в якості доказів.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.04.2010. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. Ст. 88.
2. Черняк Н.В., Гаркуша А.Г. Процесуальні особливості проведення допиту та пред'явлення для впізнання в режимі відеоконференції за законодавством України. Молдова: Національний Юридичний Журнал: Теорія і Практика. 2016. С. 199-203.
3. Грекова Л.Ю. Деякі питання забезпечення відеоконференції науково-технічними засобами. Людина, суспільство, держава: правовий вимір у сучасному світі: матеріали IV міжнар. наук-практ. Конф., м. Київ, Національний авіаційний університет, 27 лют. 2014 р. С. 285-287.
4. Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами відеозапису ходу і результатів процесуальних дій, проведених у режимі відеоконференції, під час судового засідання (кримінального провадження): Наказ Державної судової адміністрації від 15.11.2012. № 155 // Закон і Бізнес від 01.12.2012. № 48.
5. Проведення слідчих (розшукових) дій із застосуванням звуко- та відеозаписувальних технічних засобів: методичні рекомендації. веб-сайт.URL:<http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/9506/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%B2%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B0%20%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE.pdf>
6. Мурадов В.В. Проблеми використання відеоконференцзв'язку на сучасному етапі розвитку техніко-криміналістичного забезпечення судового розгляду кримінальних справ. Київ: Право України. 2011. №7. С. 235-240.
7. Книженко С.О., Матюшкова Т.П. Правові, організаційні і тактичні основи проведення дистанційного досудового розслідування: стаття.

- Київ: Бюлетень обміну досвідом роботи МВС України. 2015. № 201. С. 116-125.
8. Марченко А.Б. Використання науково-технічних засобів під час пред'явлення для впізнання. Київ: Криміналістичний вісник. 2010. №1(13). С. 77-81.
  9. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Протокол до Конвенції від 08.11.2001 року // Офіційний вісник України від 16.11.2012-2012 р., № 85, № 48, 2011. Ст. 1950, ст. 491, ст. 3500.
  10. Шульга Н.В. Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції у кримінальному провадженні: дис... канд. юр. наук: 08.05.2018/ Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2019. 208 с.
  11. Малюк А. А., Пазизин С. В., Погожин Н. С. Вступ до інформації в автоматизованих системах. Москва: Гаряча лінія Телеком. 2001. 148 с.
  12. Особливості проведення online-обшуку як різновиду слідчих дій. веб-сайт. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/osoblyvosti-provedennya-online-obshuku-yak-riznovydu-slidchyh-dij/>

References

1. The Criminal Procedural Code of Ukraine: Law of Ukraine of 18.04.2010. № 4651-VI // Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. P. 88.
2. Chernyak N.V., Garkusha A.G. Procedural features of interrogation and presentation for identification by videoconference under the legislation of Ukraine. Moldova: National Legal Journal: Theory and Practice.2016. P. 199-203.
3. Gpekova L.Yu. Some issues of videoconferencing by scientific and technical means. Human, society, state: legal extinction in the modern world: materials of the IV International. scientific and practical Conf., Kyiv, National Aviation University, February 27. 2014 . P. 285–287.

4. On the statement of the Instruction on the procedure for work with technical means of video recording of the course and results of procedural actions carried out in the mode of videoconference, during court session (criminal proceedings): Order of the State judicial administration from 15.11.2012. № 155 // Law and Business.01.12.2012. № 48.
5. Carrying out of investigative (search) actions with use of sound and video recording technical means: methodical recommendations. website. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/9506/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%B2%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B0%20%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE.pdf>
6. Muradov V.V. Problems of using videoconferencing at the present stage of development of technical and forensic support of criminal proceedings. Kyiv: Law of Ukraine. 2011. № 7. P. 235–240.
7. Knizhenko S.O., Matyushkova T.P. Legal, organizational and tactical bases of remote pre-trial investigation: article. Kyiv: Bulletin for the exchange of experience of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. 2015. № 201. P. 116–125.
8. Marchenko A.B. Use of scientific and technical means during presentation for identification. Kyiv: Forensic Bulletin. 2010. № 1 (13). P. 77-81.
9. Second Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters: Protocol to the Convention of 08.11.2001 // Official Gazette of Ukraine of 16.11.2012-2012, № 85, № 48, 2011. Art. 1950, p. 491, art. 3500.
10. Shulga N.V. Carrying out of procedural actions in the mode of videoconference in criminal proceedings: the dissert. of the PhD in Law: 08.05.2018 // National academy of internal affairs. Kyiv, 2019. 208 s.
11. Malyuk A.A., Pazyzin S.V., Pogozhin N.S. Introduction to information in automated systems. Moscow: Telecom Hotline. 2001. 148 p.

12. Features of online search as a kind of investigative actions. website. URL:
<https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/osoblyvosti-provedennya-online-obshuku-yak-riznovydu-slidchyh-dij/>